

12. Iso-Valkeainen 12

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Johdeaita |
| Ajoitus: | Historiallinen |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267788, I=3609814, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 8.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | Pituus n. 4,5 metriä |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 71-77 |

KOHTEEN KUVAUS

Pohjasta on pystyssä noin 20 kappaletta puita. Puut ovat selvässä suorassa linjassa keskenään, mutta aita on harva ja siinä on reikiä, joista puut ovat ilmeisesti ajan myötä kadonneet. Johdeaidan puut ovat erittäin lyhyiksi ja ohuiksi kuluneita. Niiden pituus on noin 50 cm. Koko aita on noin 4,5 metriä pitkä. Puiden ja koko aidan kuluneisuus antaa vaikutelman, kuin se olisi lähiympäristössään sijaitsevia aitoja vanhempi, mutta todennäköisesti tämä kuitenkin johtuu kohteen sijainnista ravinteikkaammassa ja kasvillisuudeltaan monipuolisemmassa Levälahdessa.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen länsirannan Levälahdessa, lahden etelärannalla. Puut ovat noin metrin syvyydessä ja niiden yläpää on noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Kohteen ympäristössä kasvaa vesisammalia ja pohja on erittäin upottavaa.

NÄYTTEENOTTO

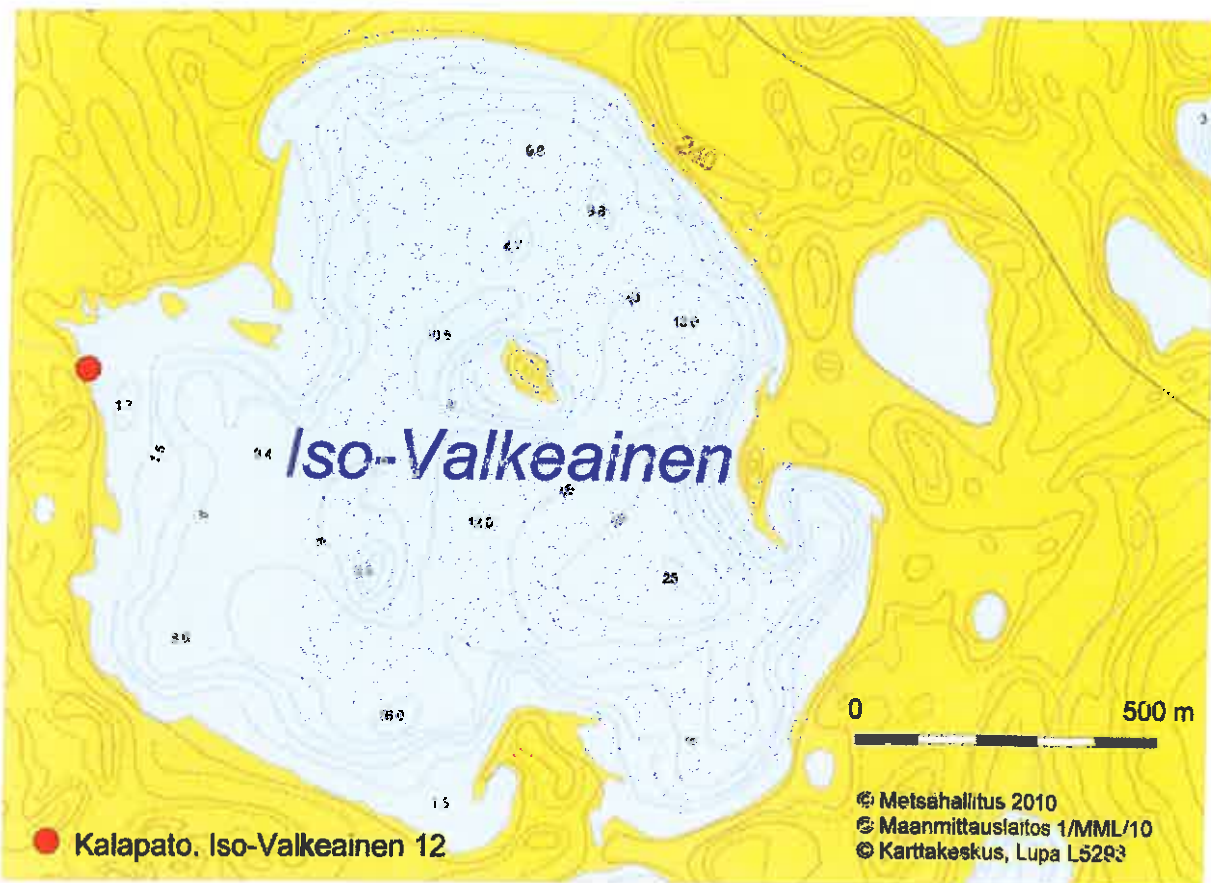
Kohteesta nostettiin syksyllä 2010 neljä näytepuuta dendrokronologista ajoittamista varten. Johdeaidan puumateriaali on mäntyä, mikä pääteltiin jo kentällä joihinkin puihin jääneistä kaarnanpaloista, ja vahvistettiin puiden tarkemmassa analyysissä laboratoriossa. Kaikki nostetut puut ovat säröslautaa. Puista katkaistiin näytteet moottorisahalla niiden mudan sisällä säilyneistä päistä. Loppuosa puista palautettiin takaisin aitaan suunnilleen alkuperäiseen sijaintiinsa. Kentällä tutkija Zetterberg arvioi näytteet ajoituskelpoisiksi. Ajoitustulokset saatiin maaliskuussa 2011.

Kaikkien näytepuiden, FIO4905 – FIO4908, viimeinen lusto on vuodelta 1810 ja se on kokonaan muodostunut. Puiden pinnat ovat kulumattomat ja veistämättömät. Puiden kaatoajankohta on näin ollen talvikausi 1810/1811, eli kesän 1810 kasvukauden päättymisen (elo-syyskuu) ja kesän 1811 kasvukauden alkamisen (touko-kesäkuu) välinen aika. Näytelaudoista löytyi vuosilustoja aikaväliltä 1676-1810. Kaikissa neljässä näytteessä viimeinen vuosilusto on kesältä 1810. Aikaisin mahdollinen padon valmistusajankohta on siis syyskuu 1810.

Nostetut puut olivat 193-208 cm pitkiä. Näistä pituuksista 130-150 cm oli mudan sisällä olevaa vaaleaa kulumatonta puuta. Loppuosat eli noin 50 cm vedessä näkyvää puuta on syöplynyt veden ja jään vaikutuksesta ohueksi, noin 6-8 cm leveäksi. Mudan sisällä säilyneet päät ovat 9,5-12 cm leveitä. Mudan sisällä olleista päistä voitiin todeta, että ne on todennäköisesti katkaistu rautakirveellä. Puiden nostaminen padosta oli haastavaa, koska ne olivat yllättävän syvällä mudan sisällä. Lisätietoja kohteen ajoituksesta löytyy iänmääritysraportista raportin lopusta. Siinä kohde esiintyy kenttänimellä ”Juskunelonen”.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 15. Johdeaidan Iso-Valkeainen 12 sijainti.



Kuva 13. Johdeaita. Puiden pituus on noin 50 cm.
Kuva: Metsähallitus/Jussi-Tapio Roininen, luettelonumero: 75.



Kuva 14. Nostetut näytepuut. Kuva: Metsähallitus/Päivi Tervonen, luettelonumero: 359.

13. Iso-Valkeainen 13

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267730, I=3609827, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 8.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | 1,5 x 1,5 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 78-79 |

KOHTEEN KUVAUS

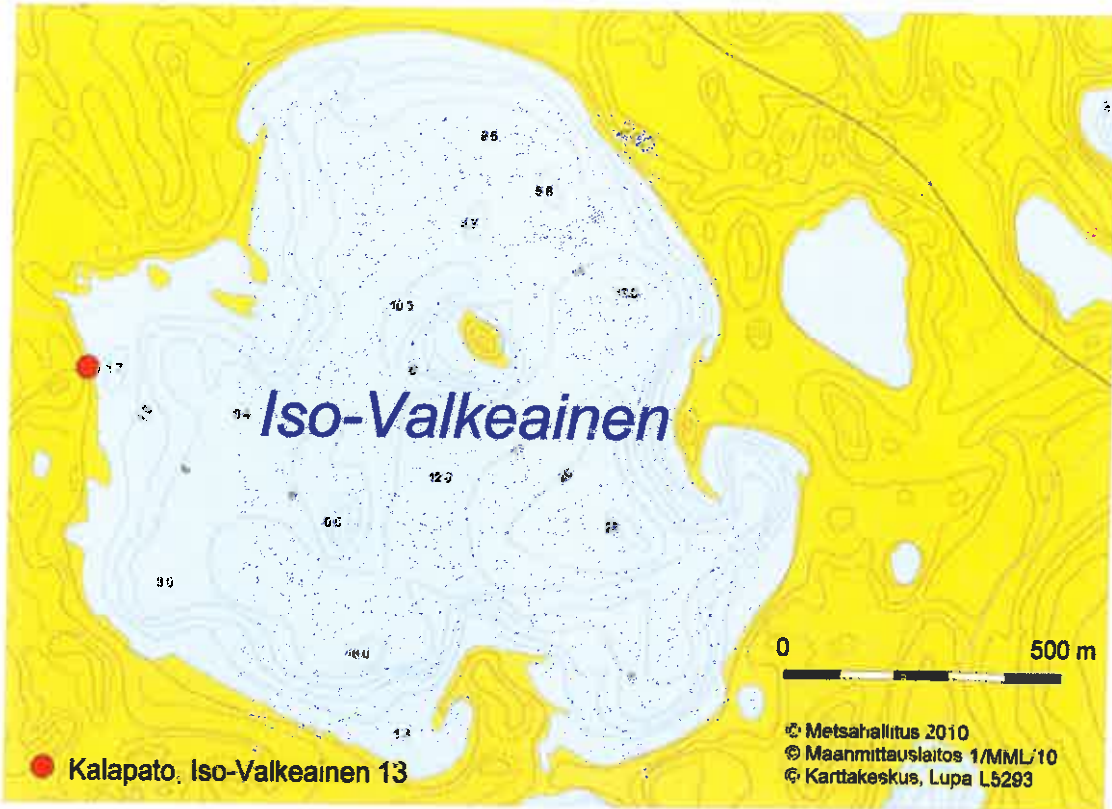
Kohde on rikkonainen ja vaikeaselkoinen. Muutaman neliömetrin alueella pohjassa makaa irtonaisia työstettyjä puita ja noin kolmen neliön alueella pohjasta on pystyssä noin 10 kappaletta puita. Osa puista on pyöreitä, vain päistään teräväksi työstettyjä ja osa lankkumaiseksi veistettyjä. Pystypuut ovat noin 0,5 – 1,2 m pitkiä ja ne ovat kenollaan kohti rantaa.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen länsirannan Levälahdessa, lahden etelärannalla. Kohteen vieressä makaa rannasta kaatunut männynrunko, joka on voinut hajottaa patoa. Puut ovat metrin syvyydessä ja niiden yläpää on noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Pohja on erittäin upottavaa. Kohteen ympäristössä ei ole kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 16. Kalapadon Iso-Valkeainen 13 sijainti.



Kuva 15. Kalapato. Kuva: Metsähallitus/Jussi-Tapio Roininen, luettelonumero: 78.

14. Iso-Valkeainen 14

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267767, I=3609816, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 8.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | 3 x 3 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 80-83 |

KOHTEEN KUVAUS

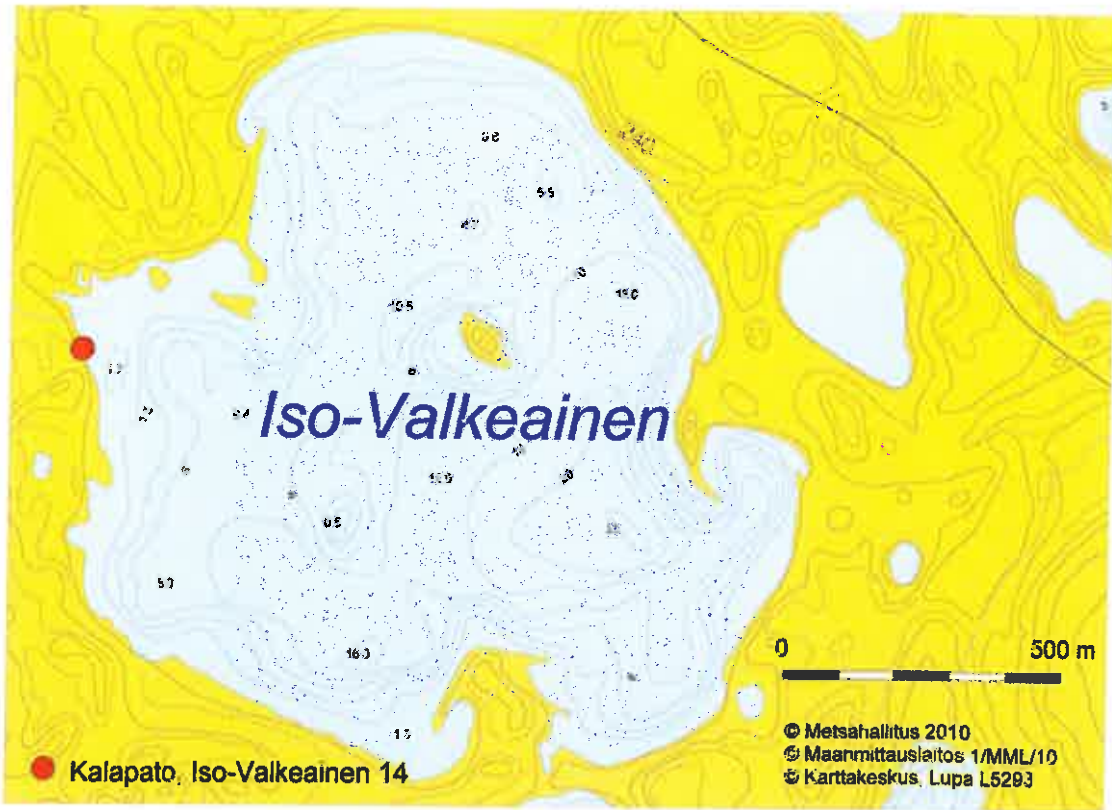
Kohde on rikkonainen ja vaikeaselkoinen. Muutamana neliömetrin alueella on pohjasta pystyssä 11 kappaletta tukevia työstettyjä lankkuja ja niiden ympärillä irtopuita siellä täällä. Pystypuut ovat noin metrin mittaisia.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohteen ympärillä on rannasta kaatunutta puumateriaalia sekä oksia ja puunkappaleita, mikä on todennäköisesti tuhonnut osan patoa. Pohja on upottavaa. Puut ovat noin metrin syvyydessä ja niiden yläpäävät ovat noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Kohteen ympäristössä ei ole kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 17. Kalapadon Iso-Valkeainen 14 sijainti.



Kuva 16. Kalapato. Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 80.

15. Iso-Valkeainen 15

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267690, I=3609885, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 8.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 2 x 3 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 84-86 |

KOHTEEN KUVAUS

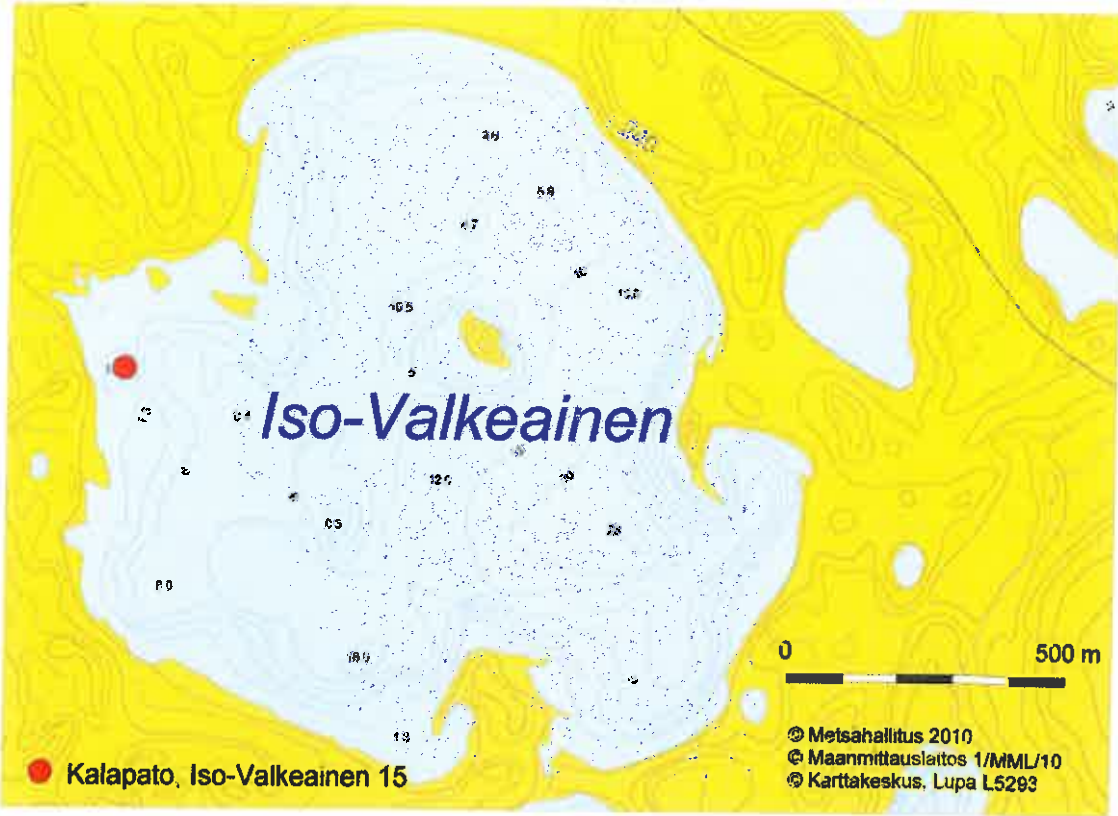
Kohde on rikkonainen ja vaikeaselkoinen. Pohjasta on pystyssä kahdeksan kappaletta työstettyjä lankkuja tai säröslautoja pienellä alueella. Näiden ympärillä on muutamien metrien alueella pohjassa irtonaisena makaavia lankkuja ja teroitettuja seipäitä siellä täällä.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen länsirannalla, vedenalaisen karin reunalla. Alueella ei kasva kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 18. Kalapadon Iso-Valkeainen 15 sijainti.



Kuva 17. Kalapato. Kuva: Metsähallitus/Jussi-Tapio Roininen, luettelonumero: 86.

16. Iso-Valkeainen 16

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267312, I=3609837, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 8.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 2 x 2 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 87-90 |

KOHTEEN KUVAUS

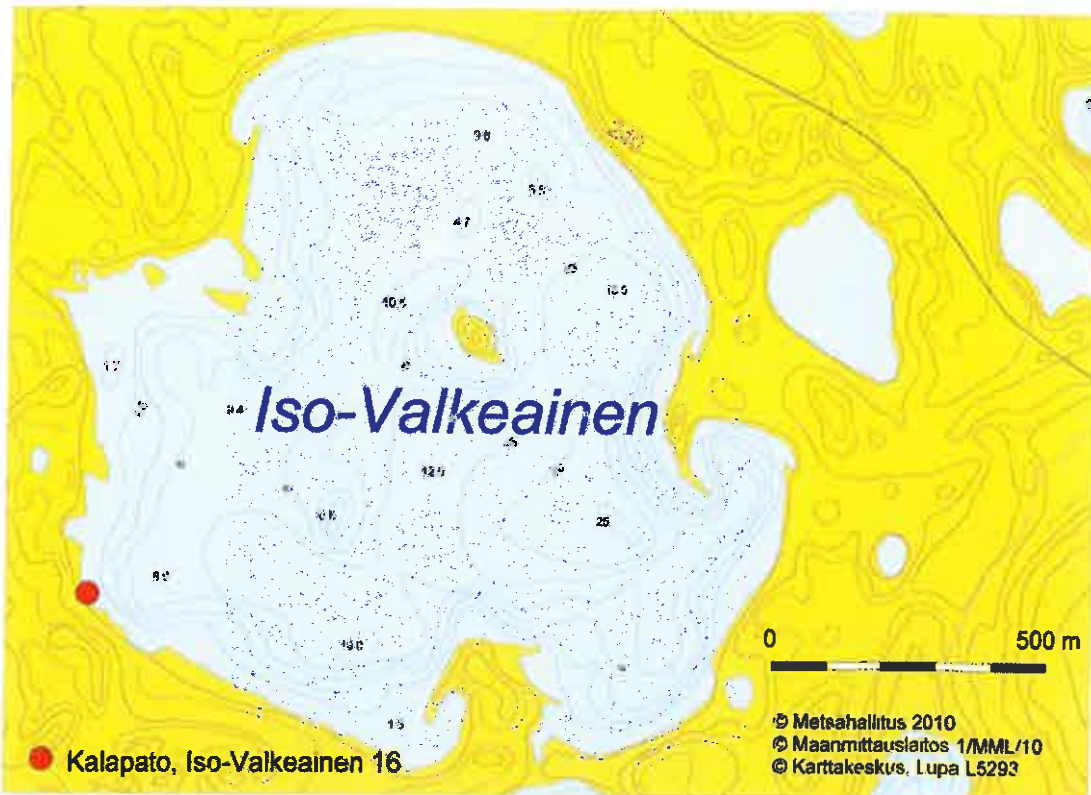
Kohde on rikkonainen ja vaikeaselkoinen. Se käsittää 11 kappaletta pohjasta pystyssä sokin sokin sojottavia pitkiä työstettyjä lankkuja. Lankkujen pituus on 2,5 – 3,0 metriä. Ne sijaitsevat noin 2 x 2 m:n alueella. Pohjamudan sisällä vaikuttaisi olevan lisää puumateriaalia.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen länsirannalla. Lankut pistävät esiin melko jyrkästi laskevasta hiekkaisesta rantatöyrästä. Alueella ei kasva kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 19. Kalapadon Iso-Valkeainen 16 sijainti.



Kuva 18. Kalapato. Pisimmät lankut ovat noin kolme metriä pitkiä.
 Kuva: Metsähallitus/Jussi-Tapio Roininen, luettelonumero: 8.

17. Iso-Valkeainen 17

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267231, I=3609930, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 8.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | Pituus noin 15 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 91-112 |
| Videot: | Videot 10-11 |

KOHTEEN KUVAUS

Kohteessa on selkeä johdeaita, joka on noin 7 metriä pitkä, mutta sen päättyessä syvemmissä päissä on muutamia lankkuja kaatuneena pohjaan ja näiden jälkeen laaja alue puumateriaalia hautautuneena pohjamutaan. Työstettyjä lankkuja on tällä alueella useammassa kerroksessa noin 8 x 5 metrin alueella. Lankkujen pituutta tai lukumäärää ei saatu dokumentoitua. Lankut ovat erinomaisesti säilyneet mudassa. Mahdollisesti kyseessä on johdeaitaan liittyvä kiinteä pyydys.

Aidassa lankkuja ja säröslautaa on noin 70 kappaletta ja ne ovat noin 1,5 m pitkiä. Ne ovat alkuperäisestä koostaan ohuemmaksi kuluneita päätellen oksankohtien töröttämisestä. Aita on jyrkästi kenollaan kohti rantaa.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen länsirannalla, kauniilla hiekkarannalla. Aita alkaa noin 30 cm syvyydestä rantavedestä ja jatkuu 1,2 metrin syvyyteen alas rantatöyrään reunalta ja kohti ulappaa. Lankkujen yläpäävät ovat noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Kohteen ympärillä rantavedessä kasvaa heiniä.

NÄYTTEENOTTO

Kohteesta nostettiin neljä näytepuuta dendrokronologista ajoittamista varten. Kaikissa nostetuissa puissa oli yksi sivu nilapintaa. Jokaisessa tapauksessa puu sijoittui padossa niin, että nilapinta osoitti kohti rantaa. Yhdessä puussa oli kaarnaa hieman jäljellä, mistä pääteltiin sen olevan

mäntyä. Kaikki nostetut puut olivat säröslautaa. Mudan sisällä olleista päistä voitiin todeta, että ne on todennäköisesti katkaistu rautakirveellä. Puista katkaistiin näytteet moottorisahalla niiden mudan sisällä säilyneistä päistä. Loppuosa puista palautettiin takaisin aitaan suunnilleen alkuperäiseen sijaintiinsa. Kentällä tutkija Zetterberg arvioi näytteet ajoituskelpoisiksi.

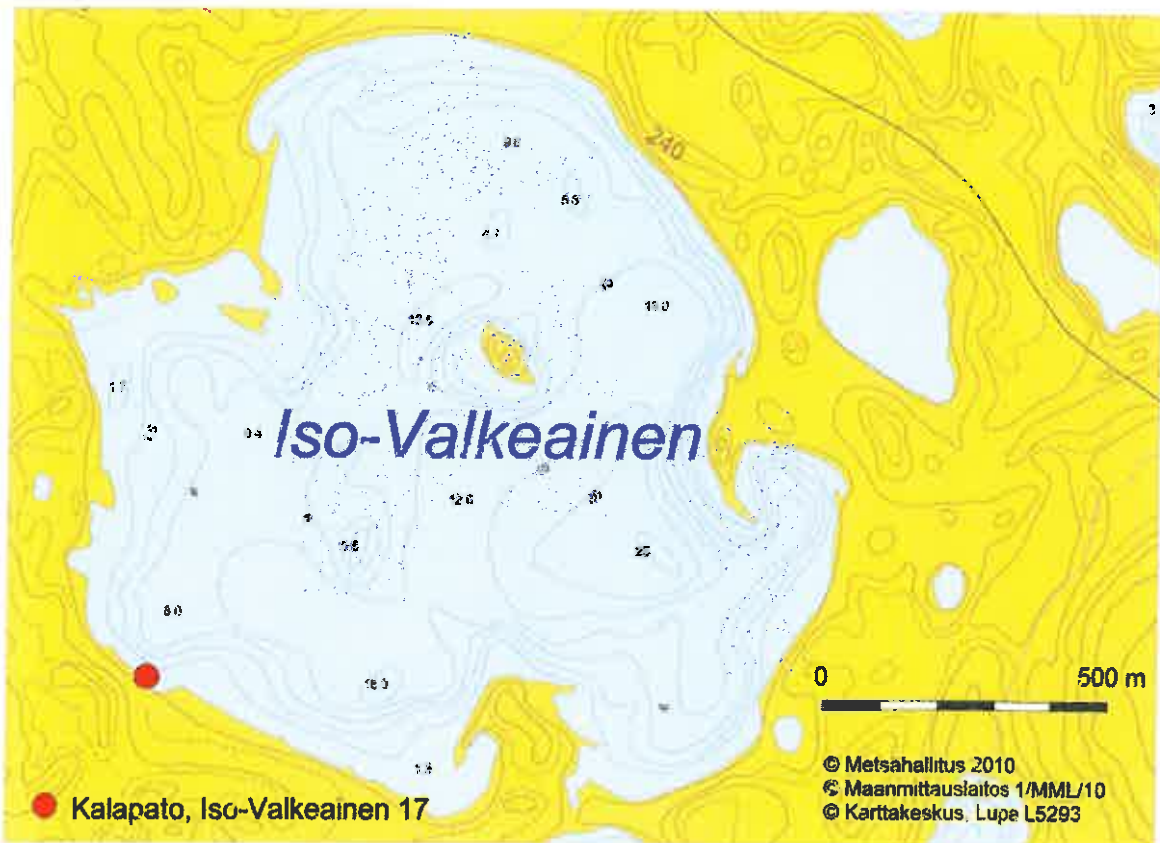
Neljä näytepuuta on nostettu viiden metrin matkalta johdeaidan syvemmästä päästä. Tarkempaa kohtaa eri näytepuille ei pystytty määrittämään menetetyn näkyvyyden takia.

Kaikkien neljän näytteen, FIO4909-FIO4912 viimeinen vuosilusto on kesältä 1917. Puut on siis kaadettu ennen kesän 1918 kasvukauden (touko-kesäkuu) alkamista. Lustosarjat alkavat vuosien 1737-1848 välillä ja päättyvät kaikki vuoteen 1917. Näytettä FIO4909 lukuun ottamatta kaikissa näytteissä on jäljellä alkuperäinen kuorenlainen pinta.

Näytepuut ovat pituudeltaan 200-215 cm pitkiä. Kaksi puista olivat 60 cm matkalta mudan sisällä ja loput kaksi 40 cm ja 100 cm matkalta mutaan hautautuneita. Tämän padon puut eivät siis ole niin syväälle pohjaan iskeytyjä, kuin muista padoista nostetut näytepuut. Lisätietoja kohteen ajoituksesta löytyy iänmääritysraportista raportin lopusta. Siinä kohde esiintyy kenttänimellä ”Juskuykkönen”.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 20. Johdeaidan Iso-Valkeainen 17 sijainti.



Kuva 19. Johdeaita jatkuu rantatöyrään päälle. Pisimmät lankut ovat noin 1,5 metriä pitkiä.
Kuva: Metsähallitus/Jussi-Tapio Roininen, luettelonumero: 98.



Kuva 20. Johdeaita. Kuva: Metsähallitus/Jussi-Tapio Roininen, luettelonumero: 100.



Kuva 21. Ajoittamista varten nostetut puut. Kuva: Metsähallitus/Päivi Tervonen, luettelonumero: 360.

18. Iso-Valkeainen 18

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267162, I=3610135, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkitä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 7.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | 5 x 5 m? |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 113-117 |

KOHTEEN KUVAUS

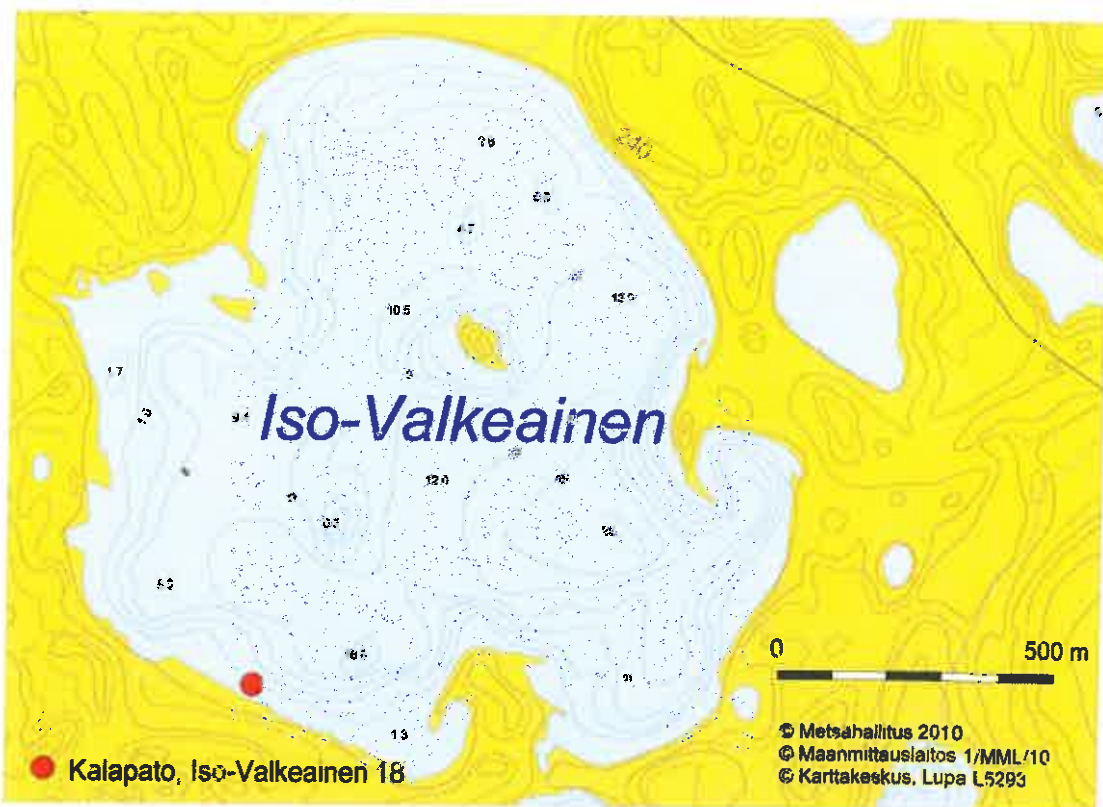
Kohde on rikkonainen ja vaikeaselkoinen. Pohjasta on pystyssä noin 20 kappaletta puita sokin noin 5 x 5 metrin alueella ja lisäksi pohjassa makaa puumateriaalia. Puut ovat hyvin ohuiksi kuluneita.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen lounaisrannalla hieman kohti ulappaa viettävällä rinteellä. Kohteen ympäristössä kasvaa vesisammalia, mutta ei pinnalle näkyvää kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 21. Kalapadon Iso-Valkeainen 18 sijainti.



Kuva 22. Kalapato. Kuva: Metsähallitus/Pekka Lehtonen, luettelonumero: 114.

19. Iso-Valkeainen 19

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267130, I=3610380, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkitä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 7.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 1 x 1 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 118-119 |

KOHTEEN KUVAUS

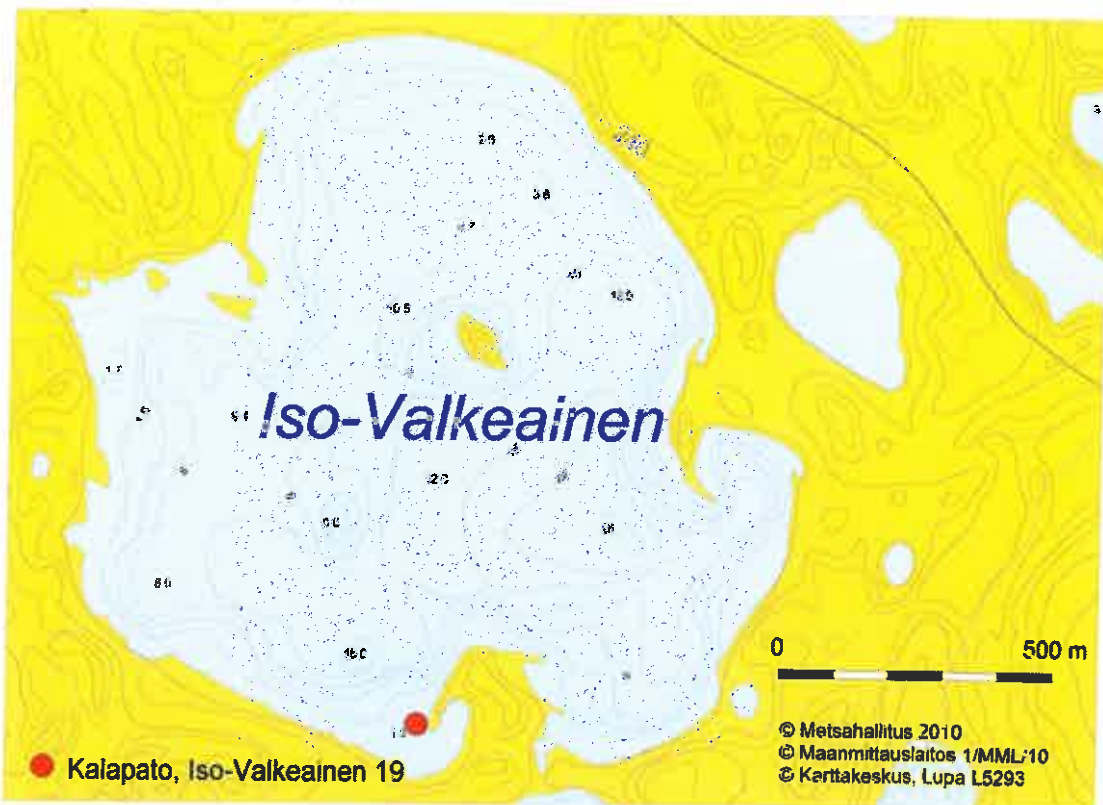
Kohde on hajanainen ja vaikeaselkoinen. Pohjasta on pystyssä seitsemän puuta, joista osa on vain päästään työstettyjä seipäitä ja osa lankkumaisempia ja työstetympiä. Lisäksi pohjassa makaa muutama irtonainen puu.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen etelärannalla, monitahoisen niemen läntisimmän niemekkeen päässä. Kohteen ympärillä kasvaa vesisammalia.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 22. Kalapadon Iso-Valkeainen 19 sijainti.



Kuva 23. Kalapato..Kuva: Metsähallitus/Pekka Lehtonen, luettelonumero: 118.

20. Iso-Valkeainen 20

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato? |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267194, I=3610482, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkitä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 7.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | Pituus n. 3 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 120-127 |

KOHTEEN KUVAUS

Kohde käsittää keskeltä pituussuunnassa kahteen osaan halkaistun tukin, jonka rannemmat päät on halkaistu pituussuunnassa noin 50 cm matkalta. Toisen tukinpuolikkaan halkiosta pilkottaa 15 cm pitkä ja 5 cm leveä kirveellä katkaistu karkea puunpala, jota on voitu käyttää esimerkiksi salvoksen yhteydessä puun paikalleen kiilaamiseen. Molempien puiden toiset päät on katkaistu viistoksi, eikä niitä ole halkaistu.

Tukinpuolikkaat ovat noin kolme metriä pitkiä. Niiden vieressä on pohjasta pystyssä vajaan metrin mittainen pyöreä työstämätön puu, joka on voinut olla puiden pohjaan ja toisiinsa kiinnittämiseen käytetty pystypuu. Kohteen ympäristössä ei havaittu muita merkkejä kalapadosta.

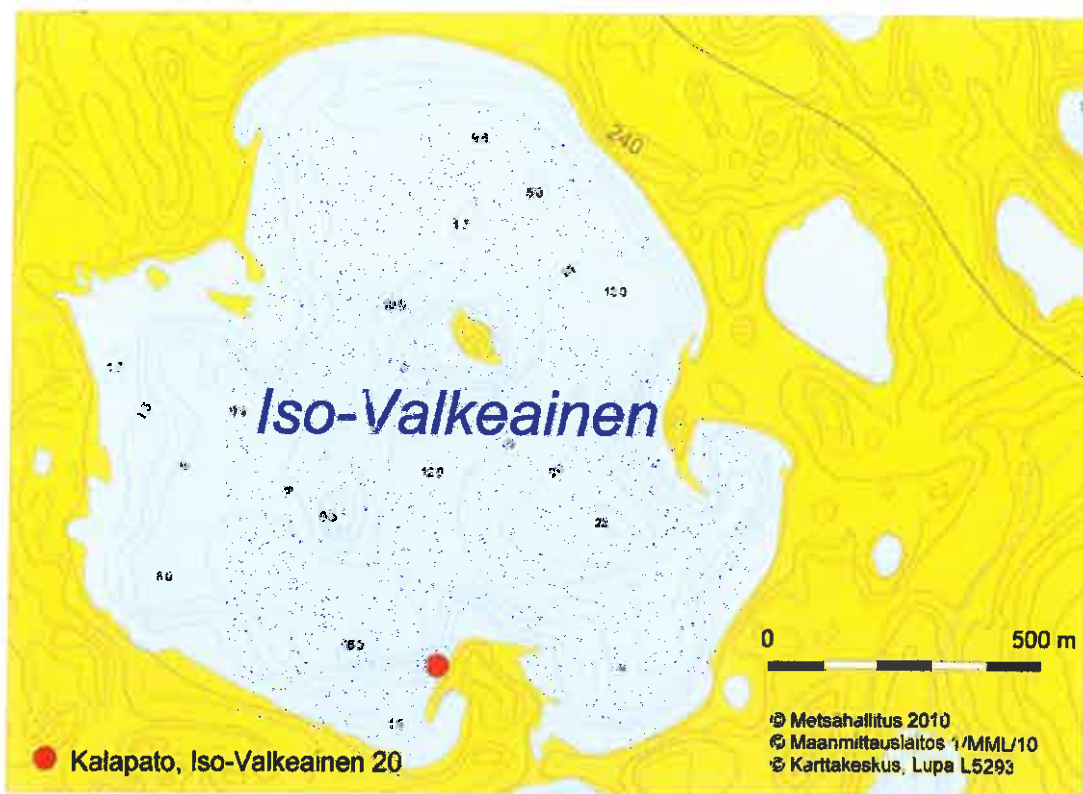
Puut ovat samanlaisia, joita järvessä on pareittain toisiinsa kiinni salvottuna muuallakin. Esimerkiksi padossa Iso-Valkeainen 8 toisiinsa kiinni salvotut tukit ovat alkuperäisellä paikallaan pohjaan kiinnitettynä.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen eteläpäässä, monitahoisen niemen luoteiskulman edustalla. Puut makaavat tasaisella pohjalla 0,8 metrin syvyydessä. Kohteen lähistöllä kasvaa järviruokoa.

Luokitusehdotus

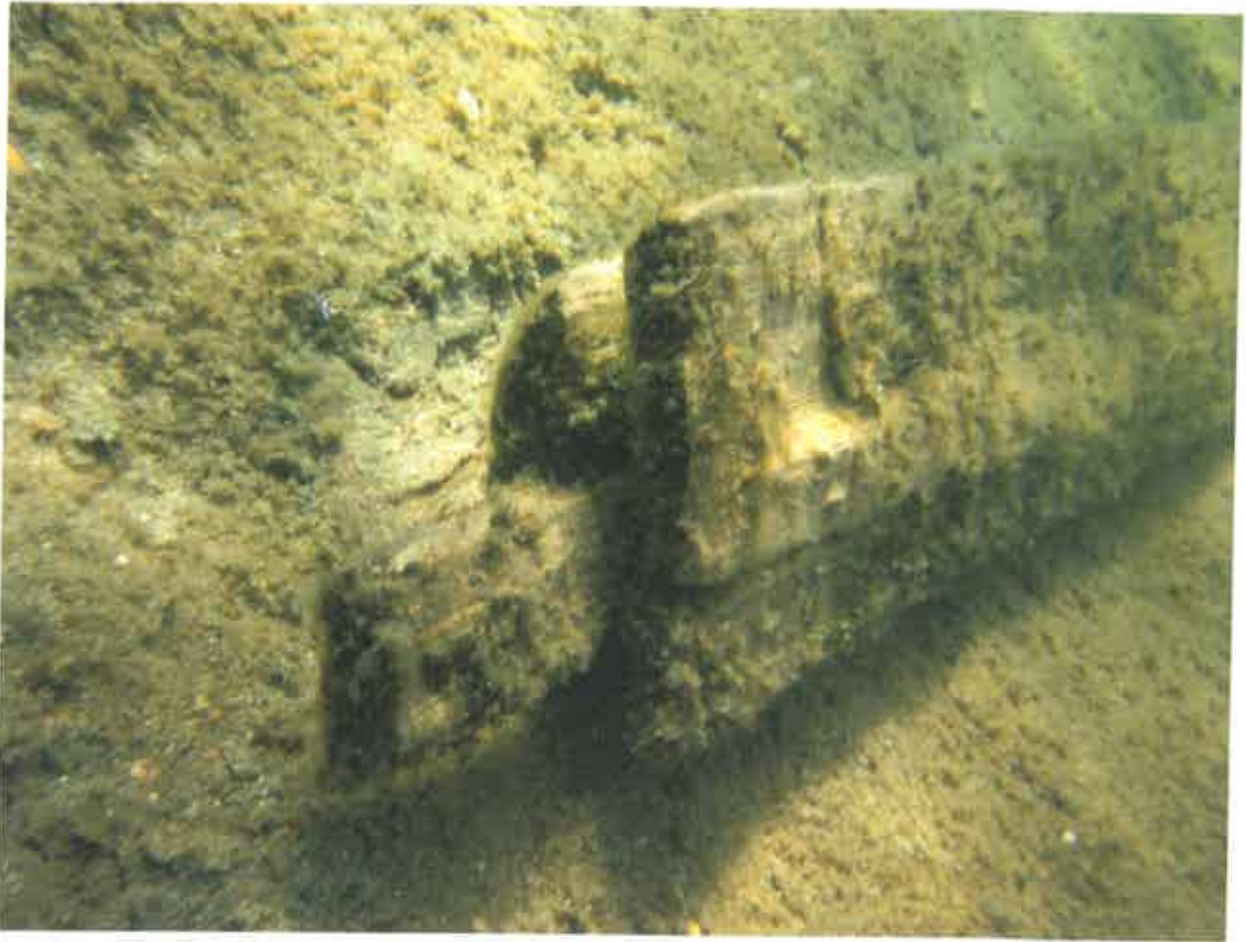
Rauhoitusluokka II



Kartta 23. Kalapadon Iso-Valkeainen 20 sijainti.



Kuva 24. Kalapato? Kuva: Metsähallitus/Pekka Lehtonen, luettelonumero: 124.



Kuva 25. Halkaistusta tukinpäästä pilkottava irtopuu. Kuva: Metsähallitus/Pekka Lehtonen, luettelonumero: 127.

21. Iso-Valkeainen 21

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Johdeaita? |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267230, I=3610690, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkitä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 14.10.2009 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 2 x 3 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 128-132 |

KOHTEEN KUVAUS

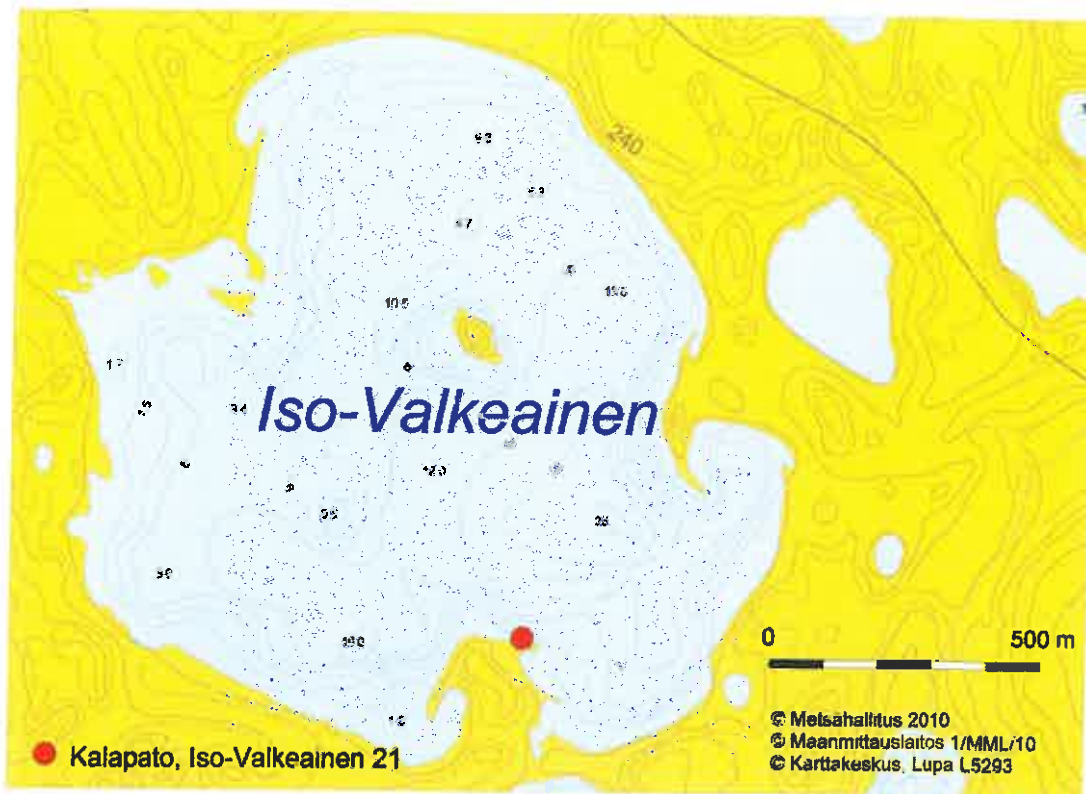
Kohde on hajanainen ja vaikeaselkoinen. Kohde käsittää seitsemän säröslautaa, jotka ovat pohjasta pystyssä epäsäännöllisessä muodostelmassa ja toisistaan irrallisen näköisinä. Puut ovat noin 1,5 metriä pitkiä.

SIJAINTI JA MAASTO

Puut sijaitsevat Iso-Valkeaisen eteläpään monitahoisen niemen koilliskulmassa. Ranta syvenee jyrkästi, mikä tekee kohteesta ainutlaatuisen tässä aineistossa. Näyttää siltä, että hiekkaa on valunut rannasta syvemmälle ajan kuluessa ja kohde on tuhoutunut. Neljä matalammalla sijaitsevaa puuta ovat 1,0 metrin syvyydessä ja kolme syvemmällä sijaitsevaa 1,7 metrin syvyydessä. Puiden yläosa on noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Kohteen ympäristössä ei kasva kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 24. Kalapadon Iso-Valkeainen 21 sijainti.



26. Johdeaita? Puut ovat noin 1,5 metriä pitkiä.

Kuva: Metsähallitus/Essi Keskinen, luettelonumero: 130.

22. Iso-Valkeainen 22

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Johdeaita |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267159, I=3610691, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 14.10.2009 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | Pituus n. 4 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 133-139 |

KOHTEEN KUVAUS

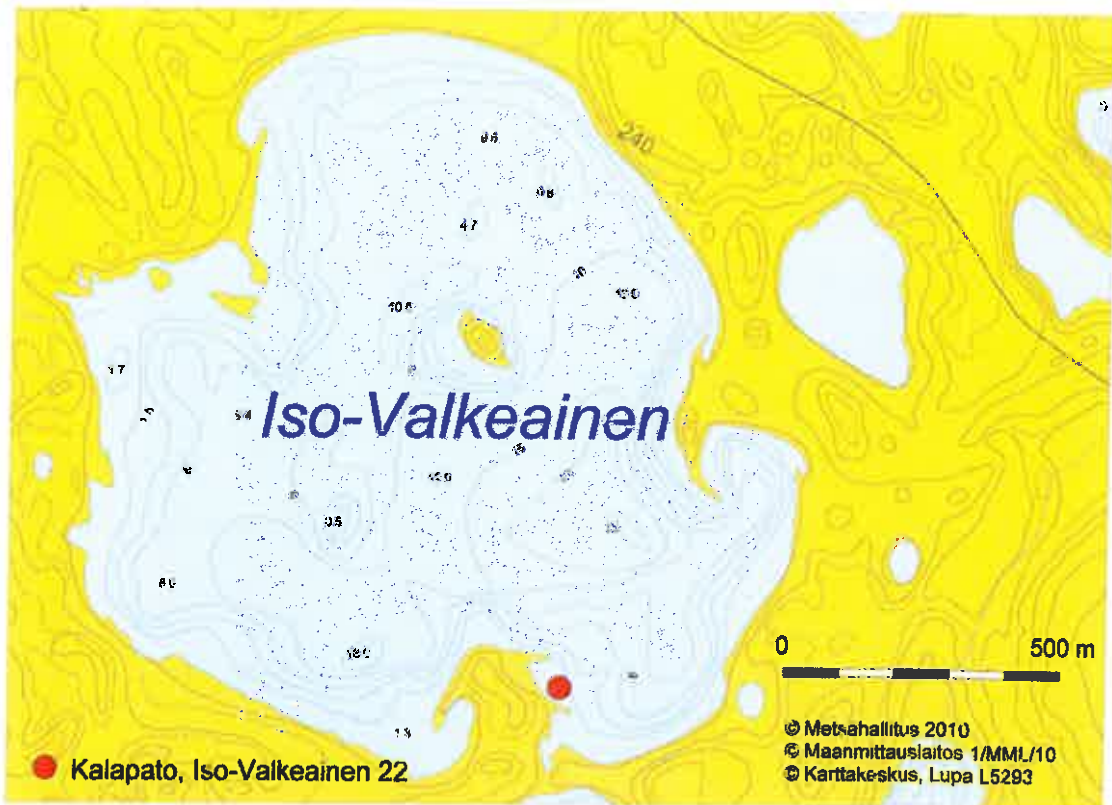
Kohde on selkeä johdeaita. Se on noin neljä metriä pitkä ja noin 60 cm korkea. Aidassa on noin 35 kappaletta karkeasti työstetyn näköisiä, vankkatekoisia puita. Puumateriaali on mahdollisesti säröslautaa.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen eteläpäässä pienessä lahdelmassa. Se seisoo tasaisella pohjalla noin metrin syvyydessä. Aita osoittaa rannasta kohti ulappaa. Puiden yläpää on noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Kohteen ympäristössä kasvaa järviruokoa.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 25. Johdeaidan Iso-Valkeainen 22 sijainti.



Kuva 27. Johdeaita. Puut ovat noin 60 cm pitkiä.
 Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 139.

23. Iso-Valkeainen 23

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Johdeaita |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267130, I=3610709, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 14.10.2009 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | Pituus n. 3 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 140-142 |

KOHTEEN KUVAUS

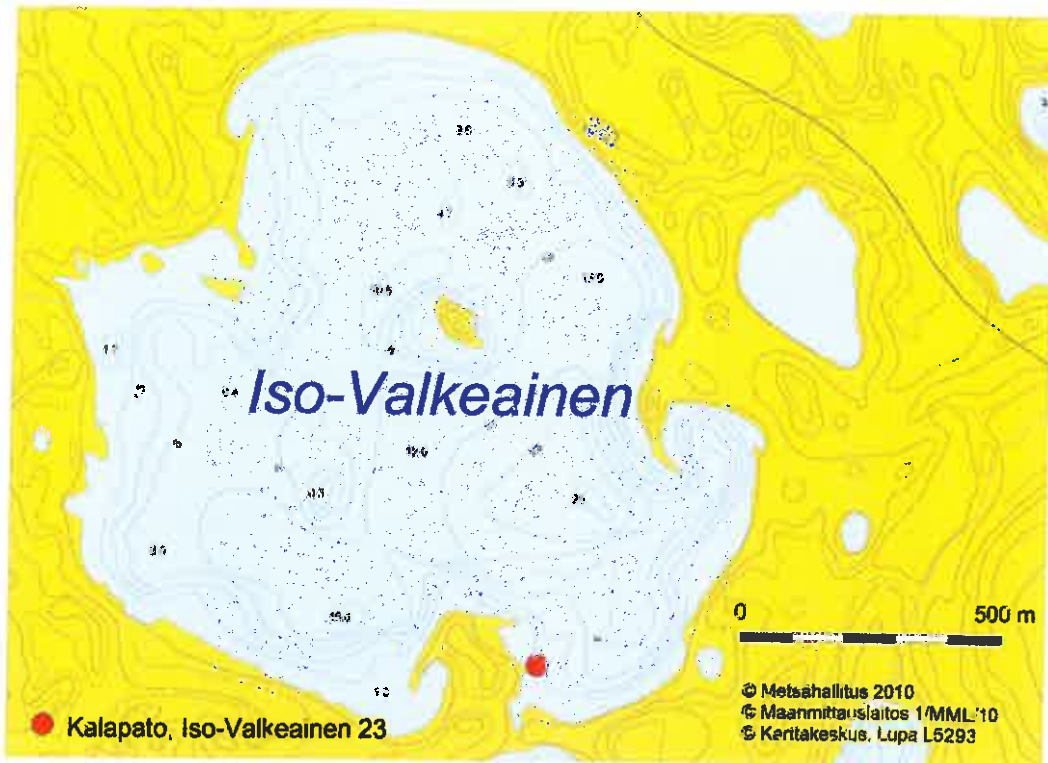
Kohde on selkeä johdeaita. Se on noin kolme metriä pitkä ja 60 cm korkea. Puita kohteessa on noin 20 kappaletta. Aidan puut ovat paksuja ja lyhyitä ja tukevasti pohjassa kiinni. Puumateriaali on mahdollisesti säröslautaa. Kohde on hyvin samankaltainen, kuin Iso-Valkeainen 22 ja myös sijaitsee sen läheisyydessä.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen eteläpäässä pienessä lahdelmassa. Se seisoo tasaisella pohjalla noin metrin syvyydessä. Aita osoittaa rannasta kohti ulappaa. Puiden yläpäävät ovat noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Kohteen ympäristössä kasvaa järviruokoa.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 26. Johdeaidan Iso-Valkeainen 23 sijainti.



Kuva 28. Johdeaita pinnasta kuvattuna. Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: Kuva 141.

24. Iso-Valkeainen 24

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267130, I=3610692, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkitä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 14.10.2009 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 20 x 6 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 143-171 |
| Videot: | Video 12 |

KOHTEEN KUVAUS

Kohde on yksi laajimmista inventoinnissa löytyneistä patoalueista. Se on noin 20 metriä pitkä rannansuuntaisesti ja kuusi metriä leveä rannasta ulospäin. Se käsittää yli sata työstettyä puuta. Puut ovat pääasiallisesti karkeasti työstettyjä, suurin osa todennäköisesti säröslautaa, mutta mukana on myös pyöreitä, katkaistuja seipäitä. Osa puista on enemmän työstetyn näköisiä lankkuja. Puut ovat kuluneet ohueksi ja oksankohdat töröttävät.

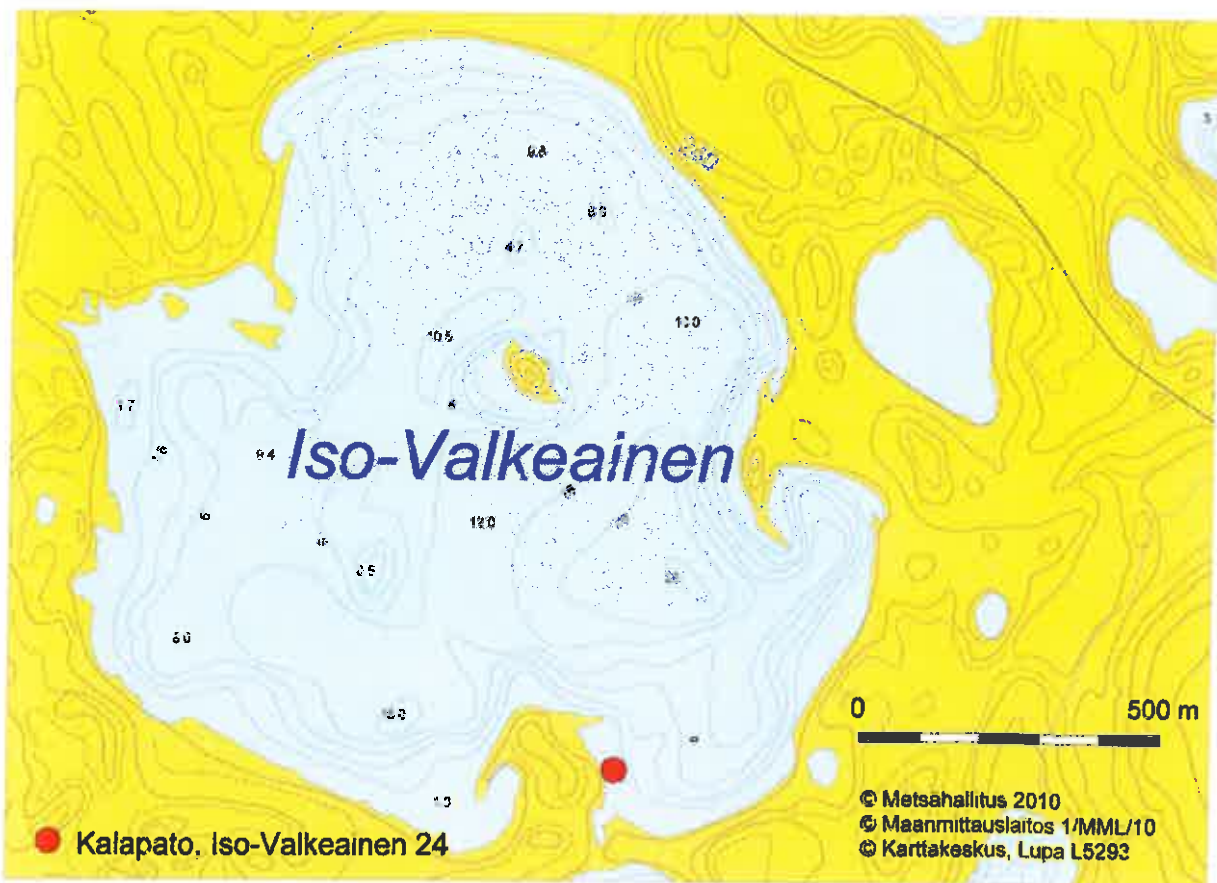
Varsinkin matalimmissa osissa lähellä rantaa, puut ovat selvästi liikkuneet alkuperäisiltä paikoiltaan, mutta päälinjat padon muodosta ovat selkeästi havaittavissa. Padon muoto noudattelee niemen kärkeä niin, että puiden rivistö seuraa rantaviivaa vajaan metrin syvyydessä ja katkeaa padon keskustaa hallitsevaan nk. porttiin. Portin jälkeen rivistö jatkuu jälkeen noudatellen rantaviivaa. Rannimmat puut ovat vain parikymmentä senttimetriä pitkiä ja osaksi huomattavasti ohuempia kuin muu puumateriaali padossa. Ne ovat vaikeasti hahmotettavissa ja kenollaan eri suuntiin. Syvemmillä sijaitseva porttirakenne sen sijaan seisoo hyvin pystyssä. Portti muodostuu kahdesta erillisestä aidasta, jotka sijaitsevat noin metrin päässä toisistaan. Aidat ovat pari metriä pitkiä ja noin 1,5 m korkeita. Ne seisovat rannasta kohti ulappaa. Pohjoisempaan porttiaidoista näyttäisi liittyvän pitkä tukinpuolikas, joka on mahdollisesti ollut pitämässä pystypuita paikoillaan niiden alapäästä. Porttirakennelmasta noin 2,5 m pohjoiseen sijaitsee vielä yksi aita, joka on samansuuntainen porttiaitojen kanssa. Tämä on harvempi ja hyvin kenollaan kohti rantaa.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen etelärannalla pienen niemen kärjessä. Näyttää siltä, että niemen kärki on vajonnut osittain patoalueen päälle, koska valunut hiekka peittää rannimmat osat melkein kokonaan. Syvimmät osat padosta ovat noin 1,9 metrin, ja matalimmat noin 30 cm syvyydessä. Puiden yläpäävät ovat noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Pohjassa on käsivarren mitalta mutaa. Rannassa kasvaa järviruokoa.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 27. Kalapadon Iso-Valkeainen 24 sijainti.



Kuva 29. Johdeaita padon keskivaiheilla. Puut ovat noin 1,5 metriä pitkiä.
Kuva: Metsähallitus/Essi Keskinen, luettelonumero: 148.



Kuva 30. Padon rannanpuoleinen reuna.
Kuva: Metsähallitus/Essi Keskinen, luettelonumero: 150.



Kuva 31. Nk. portti padon keskivaiheilla. Puut ovat noin 1,5 metriä pitkiä.
Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 168.

25. Iso-Valkeainen 25

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato? |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267072, I=3610725, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 27.10.2009 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 10 x 10 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 172-180 |
| Videot: | Videot 13-15 |

KOHTEEN KUVAUS

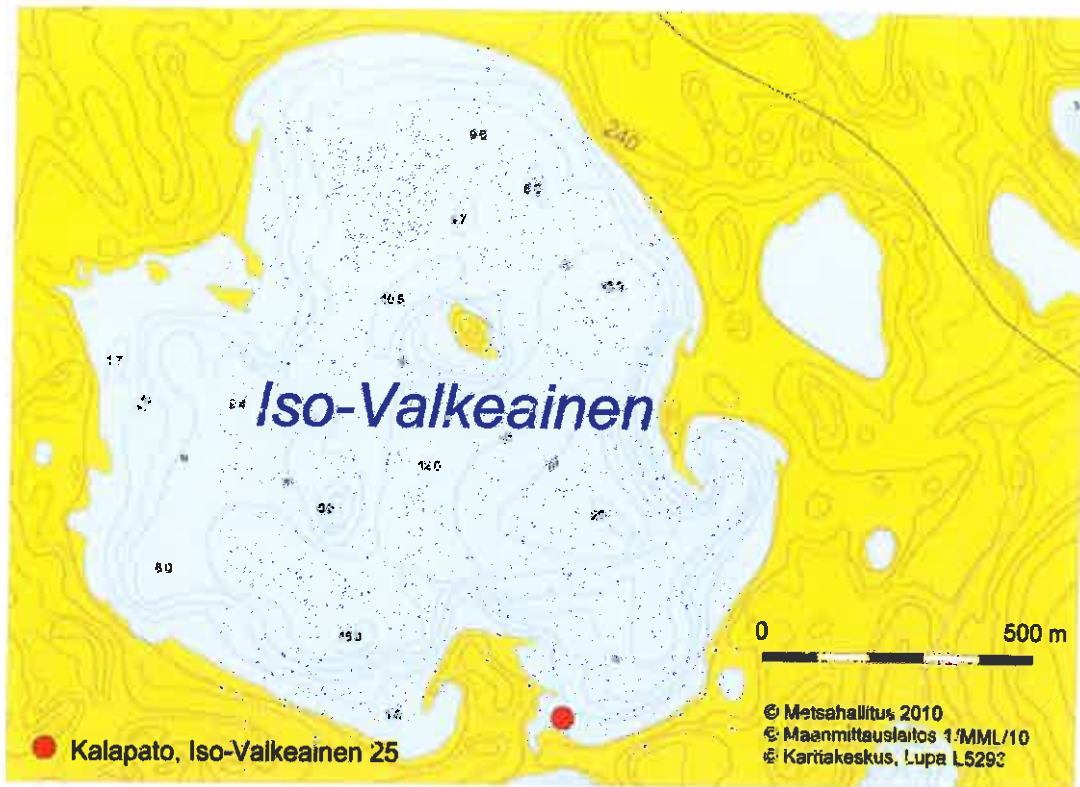
Kyseessä on epäselvä kohde, joka käsittää kymmeniä pohjassa makaavia puita. Osa puista on säröslautaa, mutta osa vaikuttaa enemmän työstetyiltä lankuilta ja liisteiltä. Säröslautoissa on kaarnapinta tallella, josta päätellen puumateriaali on mäntyä. Puita on useassa kerroksessa, joista alimmat ovat kokonaan hiekkaan peittyneenä.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee aivan Iso-Valkeaisen etelärannalla, noin 15 metriä rannasta ulapalle päin. Ympäristö on hitaasti syvenevää hiekkarantaa. Puut makaavat pohjassa tasaisella pohjalla vajaan metrin syvyydessä. Kohteen ympäristössä kasvaa järviruokoa.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 28. Kalapadon Iso-Valkeainen 25 sijainti.



Kuva 32. Pohjassa makaavat työstetyt lankut.
 Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 172.

26. Iso-Valkeainen 26

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7267500, I=3610990, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkitä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 14.10.2009 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 1 x 1 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuva 181 |

KOHTEEN KUVAUS

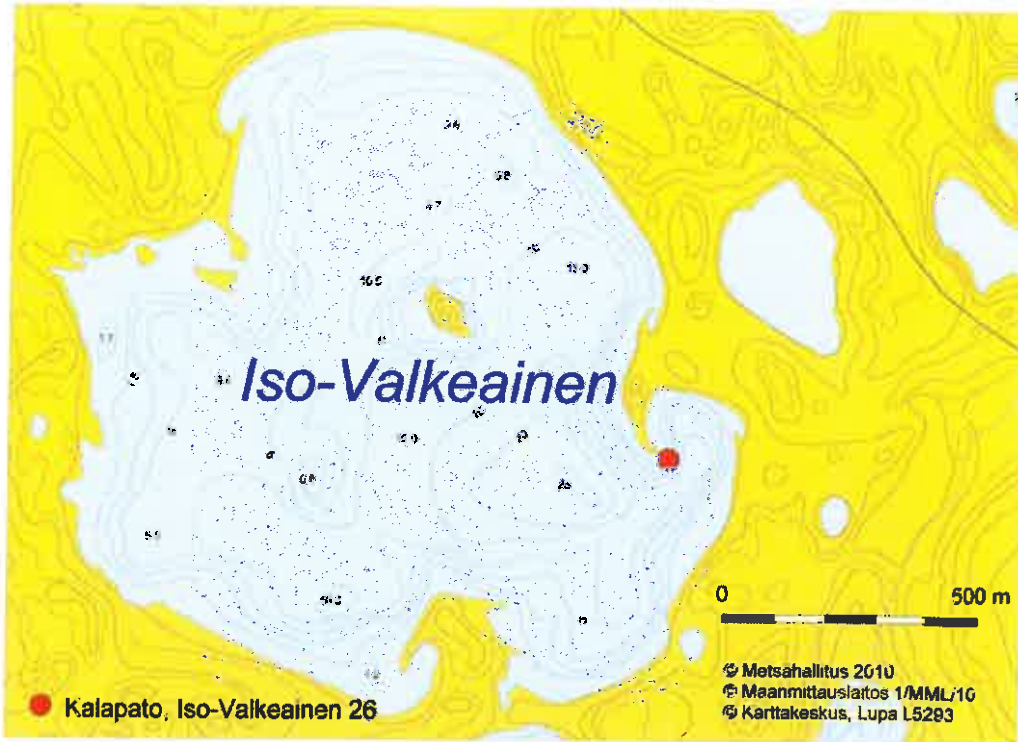
Kohde on tuhoutunut alkuperäisestä muodostaan ja on vaikeasti tulkittava. Rantatöyräässä on pystyssä kymmenen puuta yhdessä rykelmässä. Puut ovat noin 40 cm pitkiä ja kenollaan kohti rantaa. Puut ovat hyvin kuluneita, mutta selvästi ihmisen muokkaamia.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Iso-Valkeaisen itärannalla Hossalaislahteen pistävän niemen kärjessä. Ranta syvenee melko jyrkästi ja näyttää siltä, kuin hiekkaa olisi valunut kohteen päälle rantavallista. Kohteen ympäristössä ei kasva kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 29. Kalapadon Iso-Valkeainen 26 sijainti.



Kuva 33. Kalapato. Puut ovat noin 40 cm pitkiä. Kuva: Metsähallitus/Pekka Lehtonen, luettelonumero: 181.

27. Keski-Valkeainen 1

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Kalapato |
| Ajoitus: | Historiallinen |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7266093, I=3610400, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 15.10.2009 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | n. 9 x 6 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 182-221 |
| Videot: | Video 16 |

KOHTEEN KUVAUS

Kohde on monitahoinen ja melko hyvin säilynyt. Pato on rannansuuntaisesti noin kuusi metriä leveä ja rannasta kohti ulappaa noin yhdeksän metriä pitkä. Patoa voisi karkeasti kuvailla ylösalaisin olevaksi Y-kirjaimeksi, jolloin kaksi alimmaista sakaraa osoittavat ulapalle ja ylimmäinen sakara kohti rantaa. Mielikuva on kuitenkin vain suuntaa-antava ja padon alkuperäisen muodon arvioiminen on hankalaa. Yksinkertaistettuna näyttää siltä, että kyseessä on kolme toisiinsa nivoutuvaa aitarakennetta. On mahdollista, että puut ovat liikkuneet alkuperäisiltä paikoiltaan huomattavastikin.

Pohjasta on pystyssä arviolta kaksisataa puuta ja niiden lisäksi pohjassa makaa irtopuita siellä täällä. Kohde on massaltaan suurin tässä inventoinnissa löydettyistä kohteista. Suurin osa puista on pyöreitä puunrunkoja, jotka on katkaistu päistään teräviksi. Nämä seipäät ovat 1,5 – 2 m pitkiä. Osa puista on enemmän työstettyjä, lankun mallisia, ja osa vain keskeltä halkaistuja tukkeja. Puut ovat 5 – 20 cm paksuja.

Rannanpuoleinen sakara on tehty huomattavasti ohuemmista ja lyhyemmistä puista. Nämä puut ovat noin metrin mittaisia ja 2-5 cm paksuja. Ne ovat pääsääntöisesti pyöreitä, vain päistään työstettyjä seipäitä. Suurin osa näistä puista makaa pohjassa, mikä johtuu todennäköisesti jätten vaikutuksesta.

Padon pohjoisenpuoleinen alasarake on parhaiten säilynyt, vaikka se onkin hyvin kenollaan kohti pohjoista. Puut tässä ovat suurimmaksi osaksi päistään teroitettuja, oksittuja seipäitä. Ne ovat noin kaksi metriä pitkiä. Tämän sakaran juuressa makaa kaksi massiivista 6,8 metriä pitkää tukinpuolikasta. Tukit ovat molemmista päistään halkaistuja, toisin kuin Iso-Valkeaisesta löydetty, vain toisesta päistään halkaistut tukit. Käyttötarkoitus lienee kuitenkin ollut sama. Näyttää siltä, kuin tukit olisivat olleet päällekkäin, mahdollisesti pitelemässä pystypuita paikoillaan. Tukeissa on kirveellä vierä vieren isketyt lovet nilapinnalla, jotka voisivat olla pystypuille tehdyt kiinnityspaikat.

Eteläinen sakara on johdeaitamaisin ja sen puut ovat lankkumaisempia, kuin muut padon puut. Puiden rivistö on todennäköisesti harventunut huomattavasti alkuperäisestä laajuudestaan. Pyöreät työstämättömät puunrungot näyttävät säilyneen puumateriaalista parhaiten. Muu materiaali on ohuempaksi kulunutta ja kestävämmät oksankohdat törröttävät puusta esille.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Keski-Valkeaisen luoteiskulmassa pienen niemen matalikon kärjessä. Alueella on tasainen hiekkapohja noin neljäkymmentä metriä niemen kärjestä ulapalle päin. Vettä on noin 50 cm, ja se syvenee loivasti vedenalaisen kannaksen päässä. Pato sijaitsee tässä loivasti syvenevässä rinteessä. Matalimmat osat patoa ovat vajaan metrin, ja syvimät 1,8 metrin syvyydessä. Puiden yläpäätt ovat noin 50 cm vedenpinnan alapuolella. Pohjassa on ainakin puoli metriä mutaa ja se on laadultaan erittäin pölyyävää. Kohteen ympäristössä ei kasva kasvillisuutta.

NÄYTTEENOTTO

Padosta otettiin puunäytteitä vuoden 2010 inventoinnin yhteydessä dendrokronologista ajoittamista varten. Padosta nostettiin näytteitä varten viisi puuta, joista kolme on säröslautoja padon ulapanpuoleisista sakaroista, ja kaksi tukinpuolikasta pohjoisenpuoleisen sakaran juurelta. Ajoitettavia näytteitä saatiin neljästä puusta, koska toisessa tukinpuolikkaassa todettiin kasvuhäiriö. Näytteet otettiin eri puolilta patoa, jotta saatiin mahdollisimman laaja otos. Kentällä Pentti Zetterberg arvioi näytteet ajoituskelpoisiksi.

Näytteen FIO4914 viimeinen vuosilusto on vuodelta 1800 ja näytteen FIO4915 vuodelta 1799. Puut nostettiin padon eteläisimmästä sakarasta, eli tämä padon osa on valmistettu todennäköisesti kesällä 1800. Molempien puiden viimeiset vuosilustot ovat niin sanottuja kitulustoja, joten aivan vuodentarkkaa ajoitusta ei voida antaa. Puu on siis tehnyt kuolemaa jo ennen kaatoa. Puut on kuitenkin kaadettu viimeistään talvella 1800-1801. Molemmat puut ovat säröslautaa.

Näyte FIO4916 on kaarnapintainen säröslauta, joka nostettiin padon eteläisemmästä sakarasta. Puu on kaadettu ennen kesän 1867 kasvukauden alkamista. Pitkä tukinpuolikas, näyte FIO4913, sisältää vuosilustoja aikaväliltä 1745-1924. Puu on pintaosastaan hieman pehmennyt, joten on mahdollista, että pari lustoa jää puuttumaan.

Padon ajoitukset liikkuvat siis vuoden 1799-1924 välillä, joten sitä on ilmeisesti korjattu ajan saatossa käyttökelpoiseksi. Samat rakenteet ovat siis olleet käytössä pitkiä aikoja ja tätä patoa on ajoitustulosten perusteella korjattu ainakin kolmessa eri vaiheessa.

Säröslautojen mitat ovat 180-220 cm ja ne olivat hautautuneita pohjamutaan noin puolet mitastaan. Tukinpuolikkaat eivät olleet lainkaan pohjamudan sisällä. Lisätietoja kohteen ajoituksesta löytyy iänmääritysraportista raportin lopusta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 30. Kalapadon Keski-Valkeainen 1 sijainti.



Kuva 34. Yleiskuva massiivisesta padosta. Taustalla pystyssä seisovat seipäät ovat noin kaksi metriä pitkiä. Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 214.



Kuva 35. 6,8 metriä pitkät tukinpuolikkaat padon keskivaiheilla.
Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 208.



Kuva 36. Ajoittamista varten nostetun tukin halkaistu.pää ja kirveellä kolottu pinta.
Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 365.



Kuva 37. Lähikuva tukin pinnan kolouksesta. Pinnassa näkyy ilmeisesti rautakirveen terän anomalia, joka toistuu jokaisessa kolossa. Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 367.



Kuva 38. Tukin pinnan lovet jatkuvat sen koko pituudelta.
Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 366.



Kuva 39. Tukkien lisäksi nostettujen säröslautojen mudassa säilyneet katkaisupinnat.
Kuva: Metsähallitus/Eveliina Salo, luettelonumero: 372.

28. Keski-Valkeainen 4

PERUSTIEDOT

| | |
|-------------------------|---|
| Mj-tyyppi: | Työ- ja valmistuspaikat/Kalastuspaikat |
| Tyyppin rakenne: | Johdeaita |
| Ajoitus: | Historiallinen? |
| Peruskartta: | 4514 05 TEERIRANTA |
| Koordinaatit: | P=7266732, l=3610442, K=223 |
| Koordinaattiselite: | Keskikoordinaatit |
| Maastomerkintä: | Ei merkintää |
| Etäisyystieto: | Suomussalmen kirkosta pohjoiskoilliseen 67 km |
| Inventointipäivä: | 22.9.2010 |
| Havaintomahdollisuudet: | Hyvät |
| Kohteen laajuus: | Pituus 3,6 m |
| Karttaotteet: | Peruskarttaote |
| Valokuvat: | Kuvat 222-224 |

KOHTEEN KUVAUS

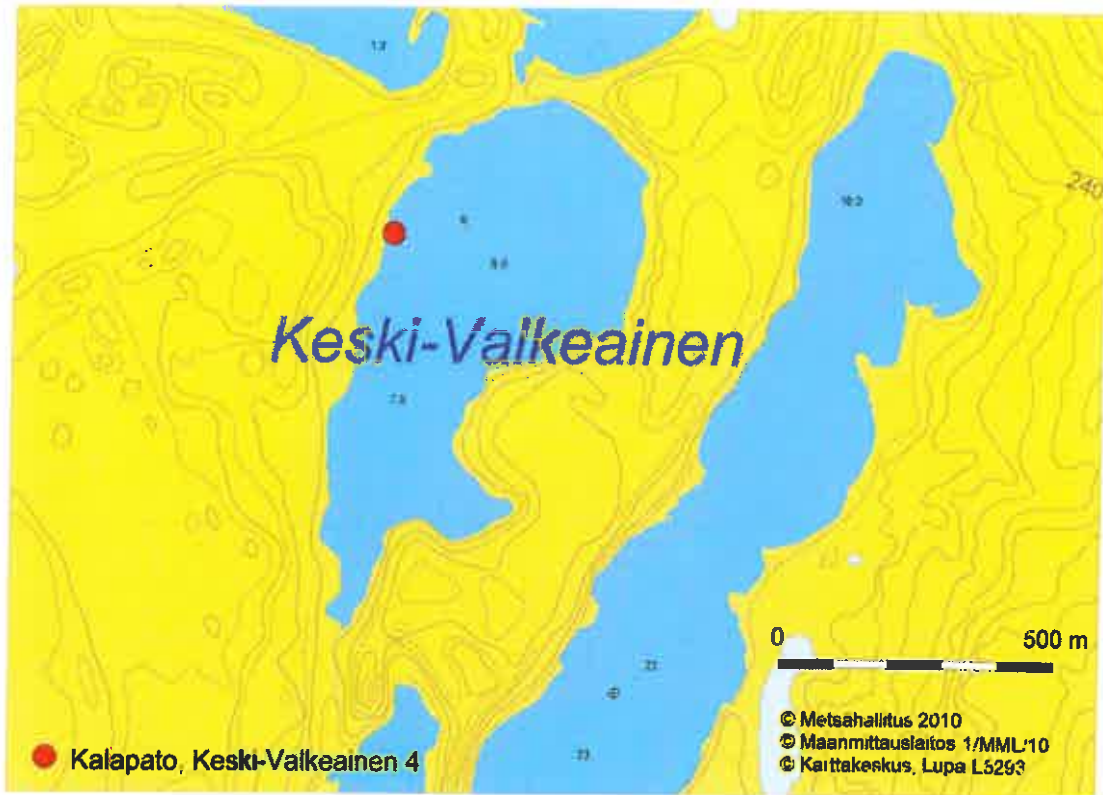
Kohde on selkeä johdeaita. Se on 3,6 metriä pitkä ja käsittää noin 35 kappaletta pohjasta pystyssä olevaa puuta. Pisimmät puista ovat 90 cm pituisia.

SIJAINTI JA MAASTO

Kohde sijaitsee Keski-Valkeaisen länsirannalla. Aita sijaitsee kohti ulappaa viettävällä pohjalla 1,0 – 1,7 metrin syvyydessä. Kohteen ympäristössä ei kasva kasvillisuutta.

Luokitusehdotus

Rauhoitusluokka II



Kartta 31. Johdeaidan Keski-Valkeainen 4 sijainti.



Kuva 40. Johdeaita. Etualan puut ovat noin 90 cm pitkiä.
Kuva: Metsähallitus/Pekka Lehtonen, luettelonumero: 222.